

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2013 augusztus Hónapló

Parászka Boróka: Melír

Magyarország távolról eszelős, fékevesztett, riasztó helynek tűnik. Nehéz eldönteni, hogy átláthatatlan események, szövevényes viszonyok gyűjtőhelye-e, ahol minden túl bonyolult, túl szerteágazó és mélyen gyökerező. Állandó, folyamatos múlt, ahol létkérdés az emlékezet. Vagy egyszerűen csak a hülyeség terepe, ahol egyetlen élményre lehet bizton számítani: a csalódására. A permanens lebukások, kudarcok, kisszerúségek vidéke, ahol mindennek van pofonegyszerű magyarázata, érdekgyöke. És ahol nincs semmi más, csak az önző, egyszer használatos, egyszemélyes jelen. Nincs tanulás, nincs fejlődés, nincs elmozdulás, csak a mindig ugyanott.

Most, amikor ezt írom, épp arról folyik a vita, hogy miért fotózták le az indexes tudósítók a tíz év után megrendezett szárszói találkozó vendéglátójának vécéjét, illetve arról, hogy jogos volt-e a vendéglátó felháborodása és a toalett-dokumentummal „leleplező” tudósító újságírók táborból való kiakolbólitása. Próbálom elképzelni annak az arcát, aki mondjuk, öt év múlva olvassa ezeket a sorokat. (Nem is reménykedem abban, hogy öt évtized múlva, bármiféle értelmezhető nyoma marad mindannak, ami itt történt. Hogy lesz még akkor olyan, aki ezekről az évekről akar majd olvasni.) Vajon mit gondolhat és érthet az, aki visszatekint? Semmit. Semmi sem jön át arról, hogy mi is volt ez az újraszervezett szárszói találkozó, ki beszélt, miről, és mit mondott? A rendszerváltásról, a rendszerváltás utáni évek ígéreteiből, csalódásaiból, sikereiből és bukásaiból sem megy át semmi, ha azon múlik, ami és ahogyan most megmutatkozik. Semmi. Ezek az évtizedek eltűntek, és nem jött utánuk semmi. Vagy azért, mert elhallgatták, vagy azért, mert nem is ismerték, vagy elhazudták, nem értették, föl sem fogták. Vagy fölfogták és elutasították. Mindegy is. Most a kritika és a kritika kritikája egyaránt a klozetig terjed.

Nem hirtelen jött elmezavar habosítja a témát, nem egyetlen rossz döntés, helyzet jön és mossa el Szárszót (és minden mást, ami valamiféle összefüggést teremt és magyarázatot adhat). Minden így hígul fel a nagy magyar porcelánedényben. Ugyanazzal a forgatókönyvvel, ugyanazokkal a módszerekkel, módszertelenséggel, erőszakos erőtlenséggel.

Néhány napja még azon ugrottak össze emberek tömegei, mert a Hír TV-nek nyilatkozó Balog Zoltánt, az emberi erőforrások miniszterét arról kérdezték, mit ér a független magyar színházi élet, ha képviselője és érdekvédője melírozatja a haját. Igen, kedves utókor, melírozatta! A vita tárgyát képezte az is, hogy a melírozást feszegető riporter nyakkendője viszont csúnya volt. Fondorlatos ellenérv, övön alul és felül. Öt év vagy ötven év múlva mit mond majd mindez, az elmekörtani jelzéseken kívül? Mire gondol majd az, aki azt hallja, „emberi erőforrás”? (Marhahúslevesre, galuskával?) Mi az emberi erőforrás Magyarországon – na akkor most tényleg kérdezzük meg, mert most esély van a válaszra. Semmiképpen sem a melír és a csúnya nyakkendő az emberi erőforrás. Hanem sokkal inkább a festetlen haj és a szép nyakkendő. Ez így önmagában tehát megér és működtet egy minisztériumot, elég a hiteles tájékoztatáshoz, és kielégíti az esztétikai-politikai vitákat 2013-ban Magyarországon. A sikeres kormányzás titka pedig a jólfésültség és a színharmónia, kellően csomózva természetesen.

Ugyanezen a vitákkal terhes héten közbotrányt okozott az is, hogy egy villamosvezető – valahol Budapesten – felpofozott egy szabálytalanul közlekedő várandós nőt: ez a történet is tökéletesen elegendő volt ahhoz, hogy a szokott törésvonalak mentén azonnal két tábor nézzen egymással farkasszemet az egész országban. Igen, ugyanaz a tábor. Megjelentek a pofonpártiak és a pofonnal szembe fordulók. Több ezer, tízezer véleménymondó, fegyelmezett csatarendben mondta ugyanazt. Tüntetés szerveztek és tiltakozást jegyeztek. A villamosvezetők Magyarországon nem villamosvezetők, mint ahogyan a várandós nők sem csak várandós nők. Senki sem pusztán az, aki, sőt főleg nem az, aki. Nem maga dönt a helyzetéről, a vele és körülötte történekről. Mások történetét hordozza és adja tovább, veszi magára, vagy adják át. Nincs alanyi jogunk magunkhoz. Sokszoros a nehézkes erő, annyi pofon gyűlt már össze. Mindenki besorolható, kisajátítható, függetleníthető a saját történetétől, és felhasználható a nagy nemzeti történelem folyamatosan zajló és folyamatosan, reménytelenül ismétlődő sodrásában. Minél merevebbek az eleve elrendelt szerepek, annál súlyosabbak a szerepzavarok. Annál kevésbé látható, ki kit képvisel (önmagát a legkevésbé). Nincs kitörés, nincs felszabadulás. A kollektív elmagányosodás, önfelszámolás kora, amelyben a korlátlan és feltétlen azonosulás a gyógyíthatatlan elidegenedéshez vezet.

Összefoglalom tehát a magyar társadalom határokon átvélő legfontosabb problémáit: véécésésze, melír, nyakkendő, pofon.

Mindezt csak eltartani lehet, óvatosan és következetesen, hogy össze ne kenjen Magyarország.

Nem megy könnyen az eltartás. Mindezek átszivárognak, ugyanaz csattan itt is.

Nemrég egy dörgedelmes cikket kaptam arról, hogy „elgyurcsányosodom”, és ezért nincs keresnivalóm a romániai magyar sajtóban. A szöveget egy politikus írta, Borboly Csaba, Hargita megye önkormányzatának vezetője. Csöppet sem jött zavarba attól, hogy hatalmi helyzetből próbálja korlátozni a szólás(om) szabadságát. Végül is, ez itt a Balkán, balkáni hagyományokkal. Igaz, jottányit sem lépett túl a tradíción, fejlődött legalább addig, ameddig úgy általában a romániai román elit kikupálta magát. Egy bukaresti politikus ilyent, a székelyföldi nyilatkozathoz hasonló, már rég nem engedne meg magának. Ezen nem csodálkoztam, Székelyföld rég lemaradt, gazdaságilag, mentálisan is legalább két évtizedet késve vergődik a saját maga által magának ácsolt csapdában. A szöveget átvették a hírügynökségek, idézték a különböző lapok-fórumok: pillanatok alatt működésbe jött a magyarországi lincsgép ideát.

Másnap úgy kellett bemennem a munkahelyemre, hogy ez a szöveg kísért, úgy kellett megszólalni, nyilatkozatot írni, szerkeszteni, hogy hivatalossá vált: mindaz, amit csinállok, nem kívánatos. Miért? Mert „elgyurcsányosodtam”? Mit jelent ez? Semmi többet, mint azt, hogy ez szivárog át. Mondhatta volna akkor, hogy melírozott a hajam, vagy csúnya a nyakkendóm, közzétehetette volna a véécésészetemet. Ugyanannak a nullpontnak a szinonimái ezek. Esetleg felpofozhatott volna. Akkor azonban még mindezek az érvek nem álltak, a hajamat nem festem, nyakkendóm nincs, a véécém nem fotózható, és egyáltalán nem voltam felpofozható közelségben. Ez az egy gyurcsányos jelző volt kéznél. Aminek természetesen nem volt semmi értelme, pontosabban ugyanannyi értelme volt, mint az összes többi, előbb sorolt érvek a szőkítéstől az útszéli tasliig.

Persze tudtam, hogy minderre az értelmetlenségre én alaposan rászolgáltam, igen. Interjút készítettem, amelyben a megyei költségvetésre (számokra!) vonatkozó kérdéseket tettem fel, elolvastam az állami számvevőszék jelentését, és hasonló galádságokat követtem el. Mélyen megértem, ha mindezen provokációk miatt végül is nemkívánatosnak minősültem. Olyan helyen követtem el gáztetteimet, ahol évek óta tart az autonómiaharca, épül a belső anyaország (mindezekből vajon mit értesz te szegény, kései olvasó?), ahol magyar embernek (pláne, ha

székely) kérdést feltenni sértés, sőt támadás. Ahol csak egyetérteni lehet, és azonosulni. Betölteni a nekem rendelt szerepet. És képtelen voltam haptákba vágni magam.

Mivel nem volt bennem elég belátás, nem adtam meg és át magam kellően a fennállóknak, természetesen az lett a következménye az önkormányzati elnök által jegyzett és terjesztett vádiratnak, hogy elvesztettem a munkámat. A belső anyaország pont olyan, mint a külső, csak kisebb, sűrűbb, szigorúbb. Ha itt egyszer egy politikus kiír valakit a sajtóból, akkor annak ajtón kívül a helye. Így vesztettem el májusban a munkahelyemet, legalábbis azt, amely a kemény kézzel vezetett Székelyföldre kötött.

Néhány hét múlva ügyészségi eljárás indult az ellenem felszólaló politikus ellen. No, nem a rólam írt cikk miatt, mert az ilyesmi, mármint az újságírók megregulázása, még ebben a dinamikusan fejlődő balkáni országban sem éri el a hivatalos ingerküszöböt. Azokban az ügyekben indult eljárás, amely ügyeket illetően én is kérdéseket tettem fel, és amelyekre én nem kaptam választ. Az ügyészséget eléggé el nem ítéhető módon nem érdekelte sem az autonómiaharca, sem a belső anyaország, kötötte az ebet a költségvetéshez és a közpénzek felhasználásának módjához. Az eljárást távolról figyeltem, nehogy érintettként bármiféle módon neheztsem a hatóság dolgát vagy annak a helyzetét, akinek tisztázni kellett magát.

Egészen addig voltam távolságtartó, amíg ki nem derült: az ügyészség jogtalanul és etikátlanul megfigyeli, zaklatja a gyanúsítottat. Ekkor kerestem meg Borboly Csabát, jóval az általa rólam írt cikk megjelenése után. Arra gondoltam, az a baj, hogy nem tartottuk elég távol magunktól Magyarországot. Ez a kicsontolt, lemásolt, besűritett belső anyaország, amiben élünk, a külső anyaország mása, és az így működik. Költségvetésről, számviteli fegyelemről, gazdasági stratégiáról ott sem esik szó. Amit onnan tanultunk, a pofozkodás, a nyakkendők vizslatása, a hajszinbe való belefeledkezés vezetett ide, az ügyészségi túlkapáshoz. Meg az, hogy nem volt elég türelem a saját kérdésekhez, és nem voltak saját válaszok. Ha mélyen beletúrunk a történelembe, akkor talán vannak valamiféle válaszok arra, hogy mi ez a székelyföldrés, anyaországozás, döglött szerepeinket mi értjük, de kívülről, hatóságilag mindez már rémisztően gyanús.

Miben segíthetek? – kérdeztem az embert, aki néhány hete leszámolt velem, és felajánlottam annak a nyilvánosságnak a maradékát neki, amelyet nem vehetett el tőlem. Elhatároztam, hogy partizánakcióban normális leszek. Sem neki, sem nekem nincs más esélyem, mint az, hogy eltartjuk magunktól ezt az egész hagymázás örületet, a gyurcsányozással, a rögeszmés leszámolással együtt. Levetjük a ránk aggatott, magunkra vett szerepeket, és mondunk egymásnak egymásról valamit. Én kérdezek, ő válaszol, minden hajszíneken túl. Megnevezünk és hátrahagyunk valami öt és ötven év múlva is érthetőt és értékelhetőt. Legalább itt, ebben a még nem annyira eszelős, fékevesztett és riasztó országban. Hátha még nem késő.

Előállították, lakhelyelhagyási tilalom alá helyezték, beidéztek, majd megint beidéztek, azt mondták, a korrupciós ügyek miatt, de többről volt itt szó. Az ember, aki néhány héttel korábban birtokon belül érezte magát, és magabiztosan rendelkezett mindenk fölé, pár óra leforgása alatt szembesült azzal, hogy róla is rendelkeznek, ebben a politikai árnyékvilágban, ahol minden megkapható, és minden elvehető. Megtört, megöregedett. A hatalom leginkább önmagával szemben védtelen.

Konspiráltunk, hogy találkozhatunk a marosvásárhelyi Tudor negyedben, a szocreál tömbházak között. Nem ültünk be zárt autóba, óvatosan léptünk, vállunk fölött figyeltük, hogy ki figyel. És figyeltük egymást is, hogyan figyelünk. Én kérdeztem, ő válaszolt. Kimérten, szűkszavúan. Csak a kérdés, csak a válasz. Hatalmon innen és túl nem maradt már semmi, senki, csak mi ketten. Se harag, se hála, se gúny, tisztelet, se lent, se fent. Csak együtt

menekülhetünk. Én úgy hogy kérdezek, ő úgy, hogy válaszol.

Tetszik

6 ember kedveli. Legyél te az első az ismerőseid közül!

Kapcsolódó írások:

1. **Parászka Boróka: (...)** Az emberek általában nem használnak pontot. Mondta Krasznahorkai László október...
2. **Parászka Boróka: Emancipáció** „Emellett természetesen, ha mindenki a két-három vagy négy gyermekét megszüli,...
3. **Parászka Boróka: Szilánkjaink** Azért, mert nekem ez a családom, hát tudod, azért én...
4. **Parászka Boróka: A kórus támadása** Mindig tudtam, hogy egyszer ki fogom húzni a gyufát, ennek...
5. **Parászka Boróka: Mackó úr** Eltűnő ország Magyarország, gondolhatta az átutazó novemberben, ködfoltból ködfoltba suhanva...

Cimkék: **Parászka Boróka**